

28 נובמבר 2021

לכבוד:

חברות וחברי הכנסת

הוועדה לקידום מעמד האישה והשוויון המגדרי

שלום רב,

נשים כנפגעות המרכזיות מהמשבר בתחום הדיור הציבורי

1. איגוד העובדות והעובדים הסוציאליים הינו הארגון היציג של העובדות והעובדים הסוציאליים בישראל. אנו מאגדים כ-14,000 עובדות ועובדים מן המגזר הציבורי והמופרט, אשר עובדים בשירותים שונים ברחבי הארץ.
2. כעובדות ועובדים סוציאליים אנו פוגשים יום-יום נשים ומשפחות הנפגעות מתנאי הזכאות הקיימים לדיור הציבורי, ומלווים אותן בהליכים מול משרד השיכון והחברות המשכנות. **אנו גם רואים עד כמה הדיור והביטחון בקיומה של קורת הגג משמעותיים בהיבטים האחרים של החיים. לא פעם לאחר קבלת דירה בדיור הציבורי ניתן לראות שיפור במצב הכלכלי, ובהמשך לו בתפקוד ההורי ובמצב הרגשי של הילדים. במקרים מסוימים השיפור כה משמעותי עד שהמשפחה אינה נזקקת עוד לסיוע נוסף של המחלקה לשירותים חברתיים.**
3. כאשר בוחנים את עולם הדיור הציבורי במשקפיים מגדריים, לא ניתן להתעלם מההקשר החברתי הרחב: נשים הן עניות יותר, חשופות יותר לפגיעה בתוך המשפחה והאחריות לילדים מוטלת במידה רבה יותר על כתפיהן.

"אז תעשי עוד ילד ותחזרי": זכאות לדירה רק אם יש לפחות 3 ילדים

4. הזכאות לדיור ציבורי למשפחה מתבססת על כך שבמשפחה לפחות 3 ילדים. ואולם, גם משפחה ובה ילד אחד או שניים אינם זקוקים להבטחת קורת גג. אחריותה של המדינה והאינטרס הציבורי להבטיח את זכותה לדיור של משפחה אינו פוחת, רק משום שיש בה 2 ילדים מחוסרי דיור ולא 3 ילדים.
5. המשמעות הסמויה של הקריטריונים הם לדחוק בנשים אשר נמצאות במצוקת דיור להביא לעולם ילד נוסף. באופן אבסורדי, לעיתים המשמעות הופכת לגלויה. למשל, דווח לו על מקרה בו עובדת חברה משכנת הנחתה, הלכה למעשה, אישה "לעשות עוד ילד" ואז תוכל להיות זכאית לדיור. כמובן, איננו מלינים על אותה עובדת, אשר עומדת בעצמה בחוסר אונים בין מצוקת הפונות אליה ובין הקריטריונים הפוגעניים.
6. משום שבחברה הישראלית האחריות ההורית עדיין מוטלת, על-פי רוב, על האם, ועל אחת כמה וכמה כאשר מדובר באימהות יחידניות, התנאי הזה למעשה פוגע בהן ובילדיהן. לכן, **יש לבטל תנאי זה, ובמקומו ניתן לקבוע מבחני הכנסה שונים לזכאות לדיור בהתאם לגודל המשפחה ומספר הילדים.**

"נשואה החיה בנפרד מכן הזוג תקופה של שנתיים לפחות": בחינה משותפת עם בן הזוג

7. הקריטריונים בוחנים את זכאותה של האישה במשותף עם בן הזוג או בן הזוג לשעבר, והדבר מייצר מספר עיוותים.
  8. לפי הנוהל, אישה תיחשב נשואה, אלא אם קיבלה גט או שהיא בהליכי הגירושין למשך לפחות שנתיים. כתוצאה מכך, ידוע לנו על מקרים של נשים נפגעות אלימות שאינן מצליחות לקבל דיור במהלך אותם שנתיים, ולכן מתקשות להתקיים כלכלית ולהבטיח לעצמן ולילדיהן קורת גג במנותק ממערכת היחסים האלימה.
- במקרים מסוג זה, שבהם האישה מתקיימת מהבטחת הכנסה והיא אם ל-3 ילדים או יותר, גובה הסיוע בשכר דירה אינו מספיק בשביל לאפשר לה ולילדיה להתקיים ברווחה.

9. בהקשר הזה נציין כי ישנה בעיה משמעותית גם בהחלפת דירה מדירה ציבורית אחת לשנייה. קיבלנו דיווחים מעובדות סוציאליות על כמה וכמה מקרים בהם בשל מערכת יחסים אלימה או מתעללת נדרש מעבר דירה, אך עד לגט יש לבן הזוג זכות בדירה – ובקשה להחלפת דירה מסורבת.
10. במקרה אחד, למשל, לאחר הפרידה בן הזוג האלים עבר להתגורר בדירה אחרת באותה שכונה. האישה ביקשה להתרחק מבן הזוג, אך בקשתה סורבה, בטענה שהדירה הציבורית עדיין על שמו גם כן. במקרה אחר בן הזוג לשעבר פגע מינית בילדים, והאם ביקשה לעבור לגור בעיר אחרת, רחוק ממנו ובשכנות למשפחתה. גם אז בקשתה סורבה, וכך האם והילדים נדרשים להמשיך ולגור בשכנות לבן הזוג לשעבר, הפוגע.
11. **במקרים מסוג זה אנו קוראים להסתמך על אישורים שונים המעידים על קיומה של מערכת יחסים אלימה או על הצדקה סוציאלית אחרת למעבר דירה, ובהם דוח סוציאלי מטעם עובדת סוציאלית.**

סיכום

12. נשים הן הנפגעות המרכזיות מתנאי הזכאות לדיור הציבורי ומהמדיניות בתחום. בדרך זו, במקום להבטיח קורת גג בטוחה עבור נשים, ילדים ומשפחות, מדינת ישראל בפועל מקבעת נשים במצב מסוים. היא דוחקת בהן ללדת עוד ילדים וכובלת אותן במערכות יחסים זוגיות, גם אם אלו פוגעניות.
13. **אנו קוראים לתקן את הקריטריונים, ולקבוע אותן תוך התאמה לצרכים של נשים וילדיהן.**